

Archeo-rapport 112

Het archeologisch vooronderzoek aan de Gellenberg te Lubbeek

Maarten Smeets & Wouter Yperman

Kessel-Lo, 2012
Studiebureau Archeologie bvba

Archeo-rapport 112

Het archeologisch vooronderzoek aan de Gellenberg te Lubbeek

Maarten Smeets & Wouter Yperman

Kessel-Lo, 2012
Studiebureau Archeologie bvba

Colofon

Archeo-rapport 112 Het archeologisch vooronderzoek aan de Gellenberg te Lubbeek
--

Opdrachtgever:	Gemeente Lubbeek
Projectleiding:	Maarten Smeets
Leidinggevend archeoloog:	Maarten Smeets
Auteurs:	Maarten Smeets Wouter Yperman
Foto's en tekeningen:	Studiebureau Archeologie bvba (behalve figuren 1 t.e.m. 5)

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Studiebureau Archeologie bvba mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

D/2012/12.825/25

Studiebureau Archeologie bvba
Jozef Wautersstraat 6
3010 Kessel-Lo
www.studiebureau-archeologie.be
info@studiebureau-archeologie.be
tel: 0474/58.77.85
fax: 016/77.05.41

©2012, Studiebureau Archeologie bvba

Inhoudstafel

Inhoudstafel	p. 1
Hoofdstuk 1 Inleiding	p. 3
Hoofdstuk 2 Bodemkundige aspecten	p.
2.1 Fysiografie	p.
2.2 Algemene geologische opbouw	p.
2.3 Bodemeenheden rond de site en hun eigenschappen	p.
2.4 Bodemgenese en terreinwaarnemingen	p.
2.5 Besluiten en aanbevelingen	p.
Hoofdstuk 3 Werkmethode	p. 7
Hoofdstuk 4 Beschrijving van de sporen	p.
Hoofdstuk 5 De vondsten	p.
Hoofdstuk 6 Besluit	p. 9
 Bijlagen	 p. 11
Bijlage 1: Fotoinventaris	p. 13
Bijlage 2: Profielbeschrijving	p. 15
Bijlage 3: Sleuvenplan	p. 17

Hoofdstuk 1 Inleiding

Naar aanleiding van de bouw van een nieuwe sporthal en bibliotheek aan de Gellenberg 16 te Lubbeek werd door Onroerend Erfgoed een archeologisch vooronderzoek in de vorm van proefsleuven opgelegd (fig. 1). In totaal zou het projectgebied 8.743 m² groot zijn, maar deze zone werd sterk ingekrimpt omdat de bestaande parking gewoon behouden bleef en enkel in de zone rond de bestaande zaal Libbeke gewerkt ging worden. De aanwezigheid van deze zaal¹ zorgde verder nog een bijkomende inkrimping van de mogelijk te onderzoeken zone.

Het onderzoek werd door het gemeentebestuur van Lubbeek aan Studiebureau Archeologie bvba toevertrouwd en het terreinwerk werd uitgevoerd op dinsdag 17 juli 2012.

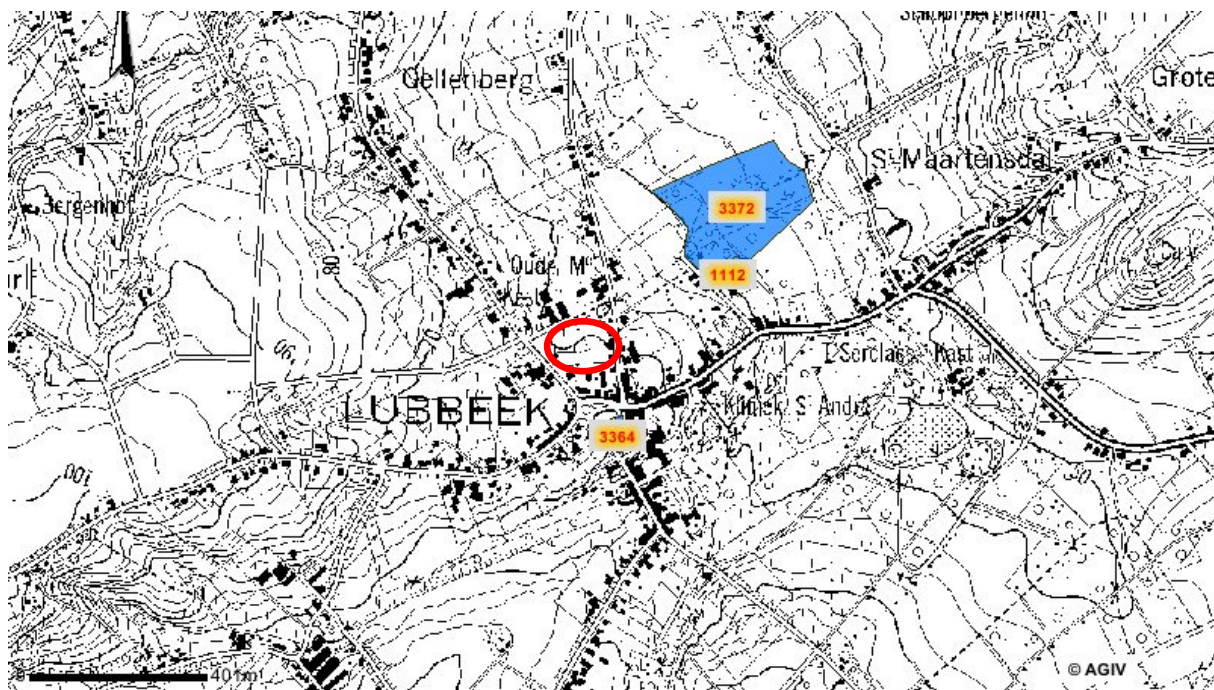

Fig. 1: Uittreksel uit de CAI met situering van het projectgebied.

Op de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (fig.) zijn in de directe omgeving van het projectgebied drie vindplaatsen gekend. CAI 1112 was een Romeinse site die op het einde van de 19de eeuw opgegraven werd. Hierbij werden stenen funderingen van twee rechthoekige kamers en een 175 m lange muur van een Romeinse structuur aangetroffen.

CAI 3364 is de laatmiddeleeuwse Sint-Martinuskerk van Lubbeek en CAI 3372 is de locatie van de deels genivelleerde laatmiddeleeuwse motte, ook wel gekend als het Hof ten Hove.

Op de Ferrariskaart (1771-1178) (fig. 2) en de Poppkaart (2de helft 19de eeuw) (fig. 3) zijn binnen het projectgebied geen structuren afgebeeld.

Op perceel 123w werd op het einde van de 19de eeuw een kasteel met paviljoen opgetrokken. De exacte locatie van dit gebouw, dat in de tweede helft van de 20ste eeuw werd gesloopt, zou niet meer gekend zijn. Op basis van een verkavelingsplan uit 1965 (fig. 4) is echter goed af te leiden waar dit

¹ Deze zaal was oorspronkelijk gebouwd als zwembad en de kuip van dit zwembad bevond zich nog in de kelder van het gebouw. Onderzoek onder dit gebouw was dus niet relevant.

gebouw zich bevond en dat het gelegen was buiten het huidige onderzochte gebied, namelijk onder de parking die zich tussen het projectgebied en het voetbalterrein bevindt.

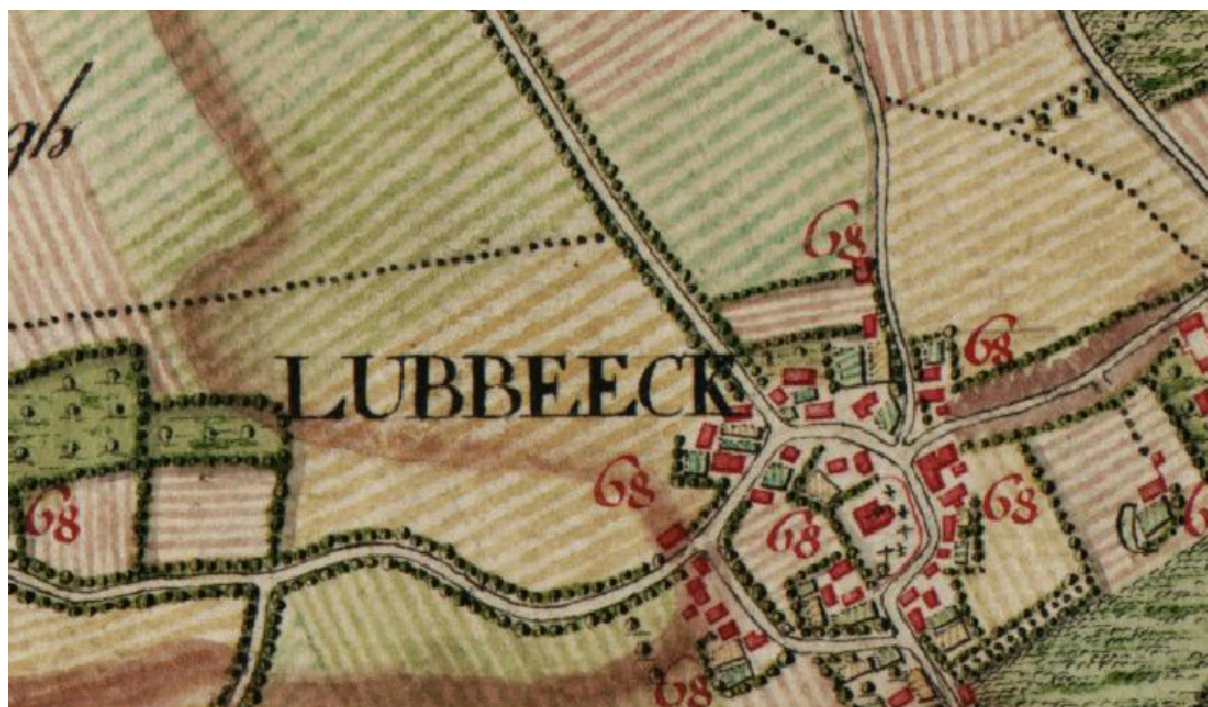

Fig. 1: Uittreksel uit de Ferrariskaart.

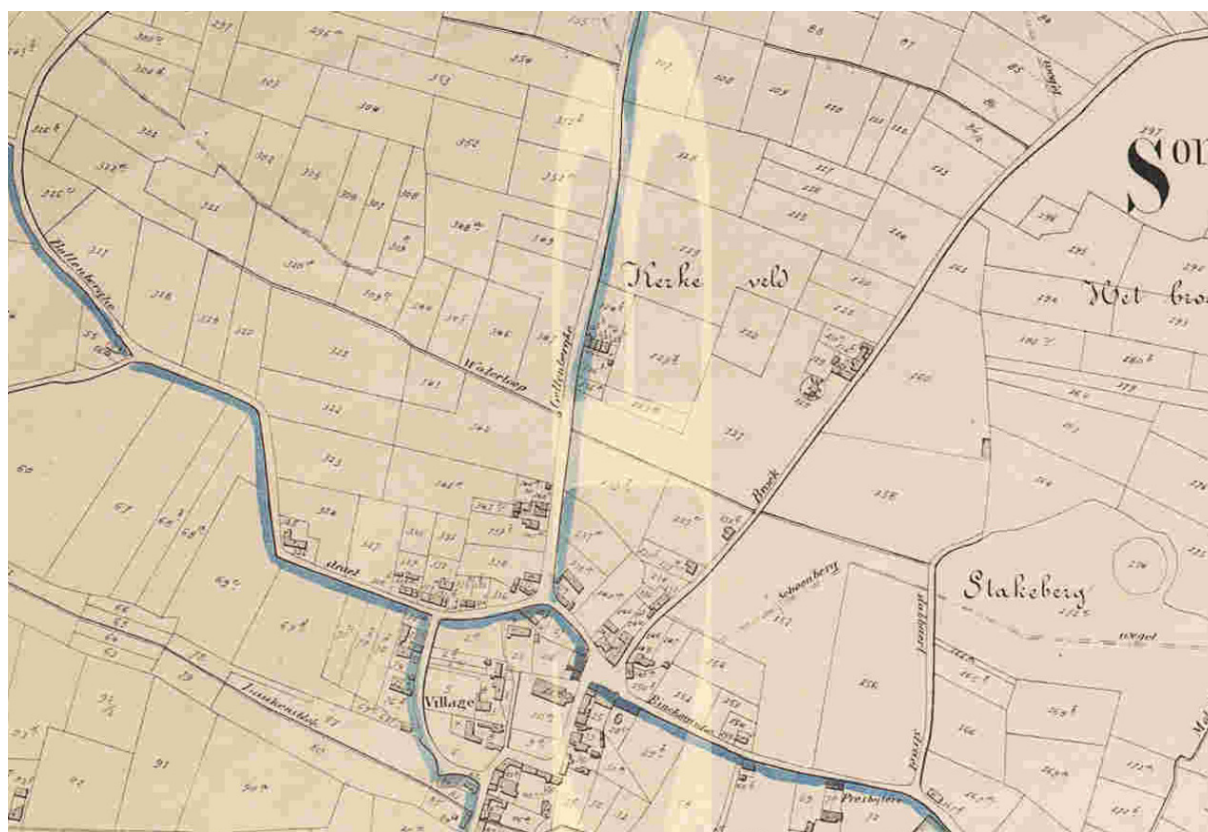

Fig. 2: Uittreksel uit de Poppkaart met situering van het projectgebied.

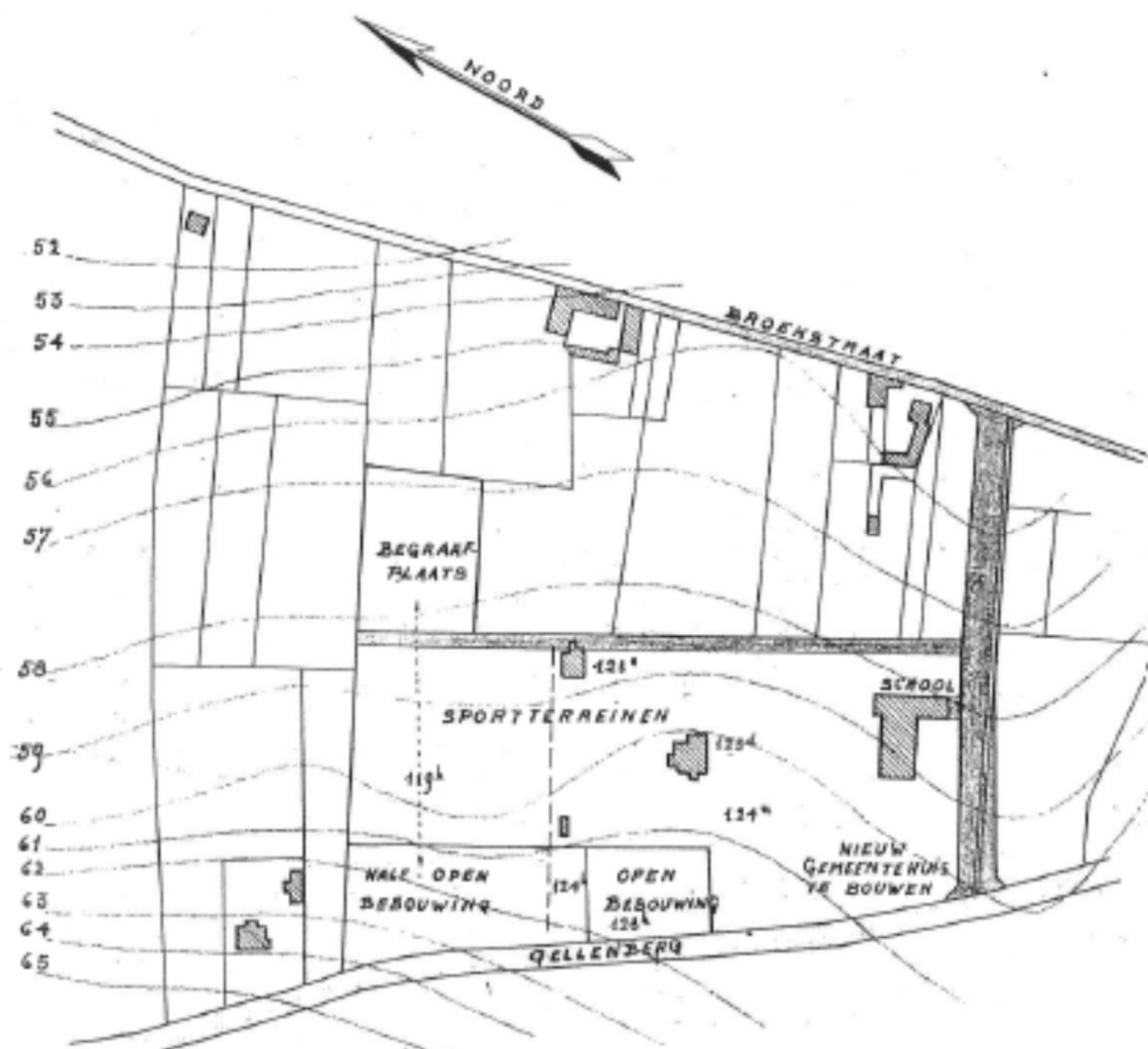
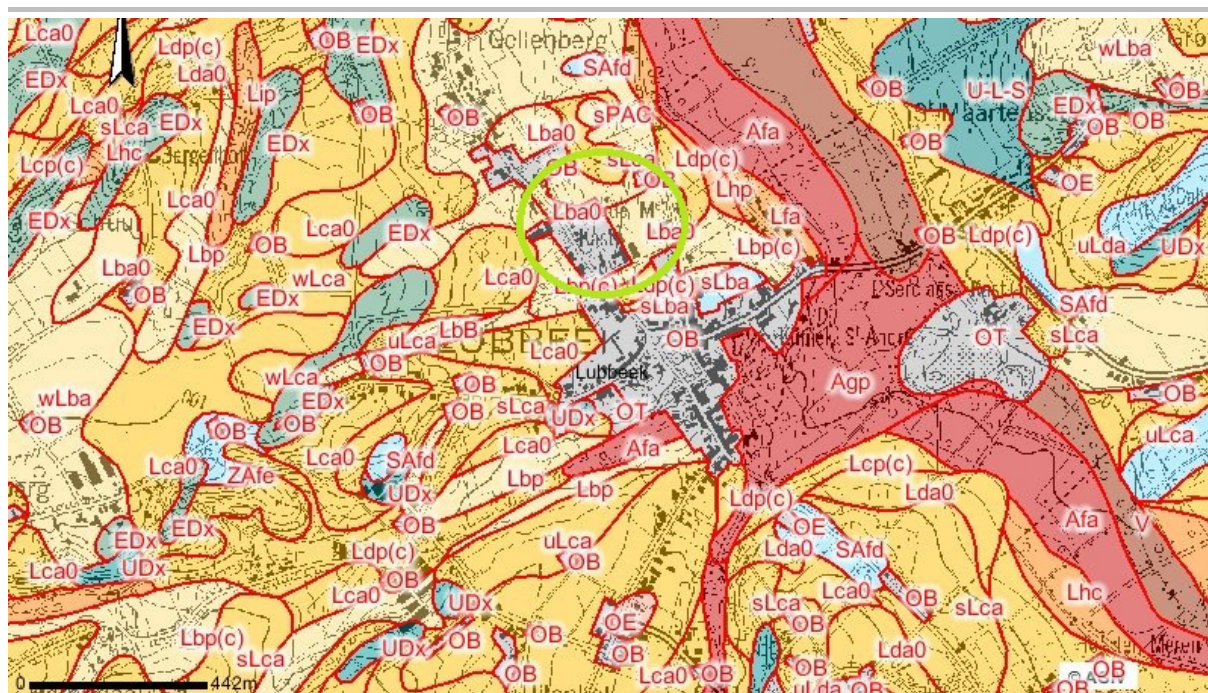

Fig. 4: Uittreksel uit een verkavelingsplan van 1965 waarop de gebouwen nog zichtbaar zijn.

Op de bodemkaart is het projectgebied gelegen in de bebouwde zone (OB). De omliggende bodemseries zijn Lba0 en Lca0. Dit zijn droge tot matig droge zandleembodems met een textuur B horizont (fig. 5).

6

Hoofdstuk 2 Werkmethode en resultaten

Alvorens het onderzoek kon aangevat worden, dienden vier bomen en twee stukken parking opgebroken te worden. De ligging van de sleuven werd op voorhand ter plekke besproken met Onroerend Erfgoed om zo weinig mogelijk bestaande parking op te moeten offeren. In het projectgebied waren ook enkele electriciteitskasten aanwezig.

Conform de opgelegde voorschriften werden 4 sleuven aangelegd met een graafmachine op rupsbanden met een platte graafbak. Alle sleuven werden digitaal topografisch ingemeten.

In proefsleuven 1 en 3 (fig. 6 en 7), langs het bestaande gebouw, kon worden vastgesteld dat de bodem door de aanleg zwaar verstoord was. De bodem was op veel plaatsen tot 1,5 m diep verstoord. Een samengedrukt pakket puin zorgde er voor dat water moeilijk in de bodem kon dringen. Hierdoor waren de sleufprofielen zeer onstabiel.

De natuurlijke bodem in proefsleuf 4 was op de meeste plaatsen goed bewaard, maar leverde geen sporen op. Deze sleuf diende wel onderbroken te worden door drie leidingensleuven die naar de nog aanwezige electriciteitskasten liepen.

Sleuf 2 had de best bewaarde bodem in het projectgebied, maar ook hier waren geen sporen aanwezig (fig. 8).

Fig. 6: Zicht op de zwaar verstoorde en deels ingestorte sleuf 1.

Fig. 7: Zicht op de verstoorde sleuf 3.

Fig. 8: Zicht op sleuf 3.

Hoofdstuk 3 Besluit

Conform art. 4 § 2 van het Decreet houdende Bescherming van het Archeologisch Patrimonium van 30 juni 1993 (B.S. 15.09.1993), gewijzigd bij decreet van 18 mei 1999 (B.S. 08.06.1999), 28 februari 2003 (B.S. 24.03.2003), 10 maart 2006 (B.S. 7.6.2006), 27 maart 2009 (B.S. 15.5.2009) en 18 november 2011 (B.S. 13.12.2011) zijn de eigenaar en de gebruiker ertoe gehouden de archeologische monumenten die zich op hun gronden bevinden te bewaren en te beschermen en ze voor beschadiging en vernieling te behoeden.

Daarom werd een archeologisch vooronderzoek gevraagd om de archeologische potentie van het terrein in te schatten.

Tijdens het vooronderzoek werd vastgesteld dat de zone langs het bestaande gebouw bij de aanleg ervan al zwaar verstoord was en dat ik de overige delen van het projectgebied geen sporen aanwezig waren.

Daarom is een verder archeologisch onderzoek niet verantwoord. Het officieel vrijgeven van het terrein gebeurt door Onroerend Erfgoed.

Ondanks het vrijgeven van het terrein blijven de algemene bepalingen die voorzien zijn in:

- het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij de decreten van 18 mei 1999, 28 februari 2003, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 18 november 2011 (BS 08.06.1999, 24.03.2003, 07.06.2006, 15.5.2009 en 13.12.2011)
- en het besluit van de Vlaamse regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende de bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij besluiten van de Vlaamse Regering van 12 december 2003, 23 juni 2006, 9 mei 2008, 4 december 2009, 1 april 2011 en 10 juni 2011

van toepassing, meer bepaald voor de bepalingen over de meldingsplicht van eventuele toevalsvondsten tijdens het verdere verloop van de werken.

Bijlagen

Bijlage 1 Fotoinventaris

Fotonummer	Spoor/profiel	Sleuf	Vlak	Aard	Opmerkingen
2012-128-01		1	1	Overzicht	
2012-128-02		1	1	Overzicht	
2012-128-03		1	1	Overzicht	
2012-128-04		2	0	Werk	
2012-128-05		2	0	Werk	
2012-128-06		2	0	Werk	
2012-128-07	PR1	1	1	Profiel	
2012-128-08	PR1	1	1	Profiel	
2012-128-09	PR1	1	1	Profiel	
2012-128-10	PR1	1	1	Profiel	
2012-128-11	PR2	2	1	Profiel	
2012-128-12	PR2	2	1	Profiel	
2012-128-13		2	1	Overzicht	
2012-128-14		2	1	Overzicht	
2012-128-15		2	1	Overzicht	
2012-128-16		2	1	Overzicht	
2012-128-17		2	1	Overzicht	
2012-128-18		2	1	Overzicht	
2012-128-19		2	1	Overzicht	
2012-128-20		2	1	Overzicht	
2012-128-21		2	1	Overzicht	
2012-128-22		3	1	Overzicht	
2012-128-23		4	1	Werk	
2012-128-24		4	1	Werk	
2012-128-25	PR3	3	1	Profiel	
2012-128-26	PR3	3	1	Profiel	
2012-128-27		3	1	Overzicht	
2012-128-28		3	1	Overzicht	
2012-128-29	PR4	3	1	Profiel	
2012-128-30		3	1	Overzicht	
2012-128-31		3	1	Overzicht	
2012-128-32		4	1	Overzicht	
2012-128-33		4	1	Overzicht	
2012-128-34		4	1	Werk	
2012-128-35		4	1	Overzicht	
2012-128-36		4	1	Overzicht	

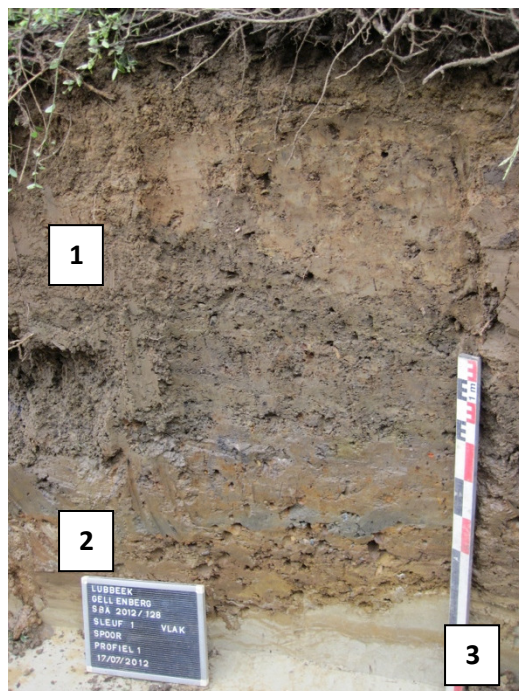
Bijlage 2 Profielbeschrijving

Profiel 1

1. Algemene gegevens

1. Beschrijver:	Wouter Yperman, Studiebureau Archeologie.
2. Soort onderzoek:	Archeologisch: Proefsleuven
3. Plaats:	Lubbeek Gellenberg
4. Hoogteligging:	60,77m
5. Coördinaten:	X: 183145.66 Y: 174922.69
6. Datum:	17/07/2012
7. Tijdstip:	12u28
8. Landgebruik en vegetatie:	Aangelegd perk, struiken en bomen
9. Weersomstandigheden:	Zonnig, warm
10. Oriëntatie:	Oost
11. Bodemeenheid:	Lba of Lbp (niet achterhaalbaar)

2. Profielbeschrijving

H1 0-110cm: Verstoorde grond. Zachte losse leem in brokken. DBr-Ge, DBr-Gr, BK HK Keitjes

H2 110-155: Deel van verstoorde grond. Vaste leem met klei. DBr m. DGr lg. Keitjes

H3 155-175 cm: C-horizont. Hard los zand met klei-leem bandjes. LGe-Br m. DGe-Br lg. Fijn grind.

G(rond)W(ater)T(afel): niet bereikt, maar zeer vochtige bodem. Water kan niet weg vanwege leem en klei

Opmerking: Representatief voor proefsleuven tegen huidige gebouw.

Profiel 2

1. Algemene gegevens

1. Beschrijver:	Wouter Yperman, Studiebureau Archeologie.
2. Soort onderzoek:	Archeologisch: Proefsleuven
3. Plaats:	Lubbeek Gellenberg
4. Hoogteligging:	60,51m
5. Coördinaten:	X: 183131.15Y: 174919.72
6. Datum:	17/07/2012
7. Tijdstip:	14u01
8. Landgebruik en vegetatie:	Parking, geen
9. Weersomstandigheden:	Zonnig, warm
10. Oriëntatie:	Oost
11. Bodemeenheid:	Lba

2. Profielbeschrijving

H1 0-30cm: Aangevoerde grond voor parking. Zeer los tot zeer vast zand met keitjes en cement. DGr, DBr-Or, DGr-Go

H2 30-45: Bovenaan verstoorde Bt-horizont. Redelijk zachte losse zandleem met kleiaanrijking. DBr-Ge m. LGr lg. Keitjes

H3 45-90 cm: BC-horizont. Hard los zandleem. LBr-Ge-m. DGr-Br lg. Fijn grind. Kleurt donkerder in profiel.

G(rond)W(ater)T(afel): niet bereikt, maar zeer vochtige bodem. Water kan niet weg vanwege leem en klei, putwand kalft snel in

